

ТҮРЭЛ БУРЯАД ХЭЛЭМНАЙ ТҮМЭН ЖЭЛДЭ БАДАРАГ ЛЭ!

Буряад Уласай, Үбэр Байгалай хизаарай болон Эрхүү можын нургуулинуудта буряад хэлэ ба уран зохёол заажа байжан багшанаарай нютаг можонууд хоорондын II ехэ хурал үглөөдэр Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэжэ, үхижүүдье яжа түрэл хэлэндэнь дадхаан нургахаб гэхэн амин шухала асуудал хэдэн талааань зүвшэн хэлсэгдэхэнь.

Хэлэгдэнэ бэши, хэгдэнэ

Үндэхэн арадаймнай эрдэни зэндэмэни, сэгнэшэгүй ехэ баялигын, нүүлдэй эхин, һөшхэл ба сэдыхэлын болодог түрэл хэлэнэймнай мүнөөнэй шахардуу байдал, тэрэнэй ерээдүй нүүлэй хэдэн арбаад жэлнүүдтэ олон зоной нанаа зобоноо. Хүшэрхэн байдалда орохон хэлэнэймнай хосорхогуйн тулаймар ажал хэгдэдэг юм, засаг баригшадаймнай зүб шийдхэбэринүүдье абажа, арад түмэндөө аша туhatай арга хэмжээнүүдье бэелүүлжэ байжан тухай мэдээсэл саг үргэлжэ дуулгагдажал байдаг. Теэд сахилгаан түргөөр сахим аргаар тарадаг шэнэ һонинууднай хүнэй зүрхэ сэдыхэл хэр дайрадаг юм ааб? Хэр зэргэ ойлгогдодог, зүвшэн хэлсэгдэдэг гээшэб?

Хажуу тээхээ харахада, тусхай иимэ ажал эрхилжэшье ябахада, хамаг юумэн эли ха юм. Юумэн хэгдэнэгүй, дэмжэлгэ үзүүлэгдэнэгүй гэжэ хэлэхын аргагүйл даа. Олон тоото хэмжээ ябуулганууд, наадан, мурсыөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Хэлээ мэдэхэ, тэрэнээ саашань дамжуулха, дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдонон зондо, гэр бүлэнүүдтэ, багшанар болон бусад мэргэжэлтэдтэ, эмхи зургаануудта шангай мунгэ алтаншье тараагдадаг болонхой. Багашуулайшье, томошуулайшье һонирхол татама шэнын сахим хэрэгсэлнүүд, нааданхайнууд зохёогдоно. Хүүгэдэй сэсэрлигүүд соо эхэ хэлэнэйнгээ оршон байгуулжа байжан хүмүүжүүлэгшэдтэ хүлхэ салиндань hara бүхэндэ нэмэри мүнгэн түлэгдэдэг болоо. Бэе бэехээ холо, хэдэн мянган модоной зайда байгаашье haa, адли эрхэтэйгээр арга хэмжээнүүдтэ оролсохо боломжотойбди.

Хэн зэмэтэйб?

Теэд юундэ түрэл хэлэмнай үдэр ошохо тума хорожол, хохидожол байнаб? Хэрэглэгдэхэ оршон зайнь юундэ уйтарнаб? Хүйнхөөрөө холбоотой эхынгээ хэлэнхээ юундэ хүүгэднай айхаар түргэнөөр холдонон зандааб? Олонхи эхэ эсэгэнэр, үбгэн баабай, хүгшэн эжинэр юундэ тэдэнэртээ буряадаараа хөөрөлдэхэе болиноб? Шада-яда, түл-мал гэжэ, аша, зээнэрээ дахажа, юундэ тэдэ ехэнхидээ ордоор ама гарадаг болошооб? Хэн зэмэтэйб?

Эдэ мэтын орёохон асуудалнуудта харюу бэдэрхэ гэбэл, харьяата зоноо хүтэлжэ ябанан дарга ноёдто ганса хандахамнай, засагай зургаануудаар зэмэтэйшүүлые бэдэрхэмнай хэр зүб гээшэб? Хэнтэй тэмсэжэ байлдажа, хэниие уридлажа шүүжэ гарабалнай, хүндүүлхэй энэ асуудалнай шийдхэгдэхэб, үндэхэн хэлээрээ үхижүүднай харилсадаг болохоб? Гол энэ асуудалда эгээл тодо харюунуудай нэгэн – **өөхэдымнай толгой соо...**

Шэнжэлэлгын шэнэ дүнгүүд

Хорёод жэлдэ манай Болбосоролой болон эрдэм ухаанай яамантай хамта Оросий эрдэмэй академиин Сибириин таңгай Монгол арадууд, Буддын шажан болон Түбэд оронийе шэнжэлэлгын хүреэлэнэй социологийн хэлтэс буряад хэлэнэй байдал, тэрэнэй хүгжэлтие шэнжэлдэг юм.

2004-2018 онуудаа эхилжэ, долоон шатахаа бүридэхэн шэнжэлэлгын ажал бүтээгээд, дүнгүүдье согсолнон байха юм. Орос, Хитад, Монгол оронуудта 2015-2018 онуудта үнгэргэгдэхэн шэнжэлэлгэнүүдтэ 275 эксперт, 1937 нурагшад, сэсэрглигэй наанай хүүгэдэй 1490 эжы абанар хабаадаа. Гурбан гүрэндэ дүн хамта 3702 хүн асуултада оролсоо.

Олон үндэхэтэ Буряад Улааста буряад хэлэнэй байдал хэр байнаб, сэсэрглигэй үхибүүд, нургуулиин шабинаар, мэргэжэлтэ болbosоролой эмхинүүдэй оюутад түрэл хэлэеэ хэр наин мэдэнэб, үзэнэб гэхэ мэтын сэдэбүүдээр шэнжэлэлгэнүүд 2020-2022 онуудта эмхидхэгдэхэн юм.

2020 ондо анкетэ тараажа үнгэргэхэн асуултада Улаан-Үдэ хотын, Ивалгын, Кабанскын, Хэжэнгын, Тарбагатайн болон Захааминай аймагуудай 18-тай болон тэрээнхээ дээшэ наанай 1289 хүн хабаадаа. Тэдэнэй 37 хубинь буряадууд, 59% ородууд, 4 хубинь – бусад янатан. Асуултада хабаадагшадай диилэнхи хубинь буряад хэлэн хадаа арадай эгээл гол шухала шанар шэнжэнь, тиймэхээ яашье мартажа болохогүй, сахин хүгжөөхэ хэрэгтэй гээд харюусаа.

2021 ондо анкетын асуудалнуудта 11-17 наанай 1385 нурагша, сэсэрглигтэ ябадаг үхибүүдэй 936 гэртэхин, мүн баана 167 эксперт хабаадаан байгаа. Шэнжэлэлгэ Улаан-Үдэдэ, худөөгэй 14 аймагта – Ярууна, Хори, Хэжэнгэдэ, Зэдэ, Захаамин, Сэлэнгэ, Хяагта, Мухар-Шэбэртэ, Хурамхаан, Баргажан, Ивалгада, Загарай, Түнхэн, Ахада үнгэргэгдөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ болbosоролой налбарии эмхи зургаануудта буряад хэлэнэй байдал шэнжэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдэжэ, оюутадта гол анхарал хандуулагданаан байна.

Мэгдэхээр мэдээн

Мэгдэхээр дүнгүүд согсолгдоо гээд сэхэ хэлэе. Манай гүрэндэ ажаанудаг буряад хүүгэд хоёр хэлэнэй хоорондо төөришэнхэй. Тэрээнхээ гадна, түрэл буряад хэлэеэ мэдэдэг үхибүүдэй тоо хахадхаа үсөөн, жэлнээ жэлдэ хорожол байна. Тэдэнэй диилэнхи олонийн хоорондоо ганса ордоор хөөрэлдэнэд.

2015-2016 онуудай нуралсалай жэлэй дүнгүүдтэй зэргэсүүлхэдэ, 2021-2022 онуудай нуралсалай жэлдэ сэсэрглигэй хүүгэдэй болон нурагшадай дунда түрэл хэлэеэ мэдэхэ үхибүүдэй тоо горитойгоор доошолонхой.

Томошуулай дунда – тон тиймэрхүүл байдал. Түрэл хэлэеэ хүсэд, наин мэдэх зон үсөөн. Олонийн буряадаараа хөөрэлдэхэе эшэнэ. Гэхэтэй хамта, хэлээ мэдэхэгүйшье ha, урданайнгаа заншал баримталан, муу юумэн тухай хэлэхэе түбэгшээнэ, бэрхэшээлнүүд тухайгаа хөөрэлдэнэгүй. Найнаа үргөөд, муугаа дараад ябана.

Эрдэмтэдэй үнэн сэхэ үшөө нэгэ тобшолол гэхэдэ, үхибүү түрэхэ наанай зомнай олон хүүгэдтэй болохоёо тэбшэнэ. Мүн баана буряад хэлэнэй мэргэжэл шудалжа байгаа оюутад нургуулияа дүүргээд, хаана ажаллахаяа, хайшан гэжэ ерээдүйгөө зохёохоёо мэдэнэгүй. Тэрээнхээ боложо, айнан, мэгдэхэниинь, мэргэжэлээ һэлгэхэеэ оролдодогын гайхалгүй.

Шэнжэлэлгэ хэгшэдэй наанамжаар, арадаа нэгэдүүлхэ, урагшань түлхихэ, хүгжэлтын замаар шармайлгахаар **үндэхэн гол бодол үгы**. Тиймэхээ хэлэнэй хүгжэлтэ урагшагүйдэнэ.

Болбосоролой боломжонууд

Гэхэтэй хамта, буряад хэлэ сахин хүгжөөхэ талаар Буряад Уласай Толгойлогшын, Арадай Хуралай болон Засагай газарай шиидхэбэринүүд жэлнээ жэлдэ олошорно. Болбосоролой болон эрдэм ухаанай яаманай, тэрэнэй харгалзлан хүтэлдэг мантан томо налбариин үдэр бүриин ажал эршэдэжэл байнхай. Үнэхөөрөөшье, эрдэм нуралсалай дэбисхэр айхабтар ехэ. Улас доторнай табан зуунhaа тээ үсөөн нургуулинууд, гурбан зуун гушан гурбан сэсэрглиг ажаллана. Нэмэлтэ, мэргэжэлтэ болбосоролой эмхи зургаанууд олон.

Иүүлэй табан жэлэй туршада болбосоролой налбарида буряад хэлэ хүгжөөхэ талаар бүтэхэн томо-тому түсэлнүүд тухай тобшохонаор бэшэжэ, таанартаа дахин hanuulaya.

2021-2030 онуудта улас доторнай бэелүүлэгдэхэ манай зохёөн Гүрэнэй программа баталагданхай. Тэрэмнай 4 шэглэлээр бэшэгдэхэн дансанууднаа бүридэдэг. Нэгэдэхинь – буряад хэлэнэй оршон үргэдхэлгэ. 9 яаман, Толгойлогшын Захиргаанай хоёр хороон тэрэниие бэелүүлнэ. Хоёрдохинь буряад хэлэнэй сахим юртэмсэ, хэшээл хэхэ тиимэ онол аргануудые хүгжөөлгэдэ зорюулагданхай. Буряад хэлэндэ нургалгын шанар дээшэлүүлхэ, сагтаа тааруу онол аргануудаар хангалаа гурбадахи подпрограммадань ороно. Буряад хэлэнэй мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ дүрбэдэхи дансань зорюулагданхай юм.

Түрэл хэлэнэй түб байгуулаа

Болбосоролой болон эрдэм ухаанай сайдаар тэрэ үедэ ажаллажа байhan Байр Жалсановай дурадхалаар уласай дарга Алексей Цыденов шиидхэбэри абажа, 2019 оной эхинхээ Буряад хэлэ хүгжөөхэ талаар улас түрын түб гушаад жэлдэ нургуулиин номуудые бэлдэжэ, барлан гаргажа байгаа «Бэлиг» хэблэлэй бүридэлдэ байгуулагданаан юм.

Буряад хэлэ сахин хүгжөөлгын Гүрэнэй программа зохёон бэшэхэхээ эхилээд, тэрэниие бэелүүлгын бүхы шатануудые гурбахан мэргэжэлтэн харгалзалдаг юм. Яаманда тусхай таагай үгы дээрэхээ, буряад, эвенк, ноёд хэлэнүүдтэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэтэй. Хуули, тогтоолнуудай түлэбүүдые зохёон бэлдэхэхээ эхилээд, суглаа суур эмхидхэхэ, засагай зургаанууд руу яаманайнгаа дансануудые бэшэхэ, нургуули сэсэрглигүүдхээ, аймаг, хотонуудай нютагай засагhaа мэдээсэл суглуулжа, тоогүй олон тоосоонуудые бэлдэхэ мэтын ажал үдэр бури ябуулдаг. Мүн тиихэдэ хото, хүдөө нютагуудтаа хүрэжэ, буряад хэлэнэй асуудалаар эмхидхэгдэдэг хэмжээ ябуулгадань хабаададагбди.

Мүн тиихэдэ Оросий Холбоото Уласай Гэгээрэлэй яамантай, тэрэнэй эмхи зургаануудтай манай түб үндэхэн арадуудай түрэл хэлэнүүдэй ажалаар дүтөөр харилсадаг. Сибириин болон Алас Дурнын нютаг можонуудтай хамтын түсэлнүүдые бэелүүлжэ эхилэнхэйбди.

Хохидонон албанай хойто наан

Гүрэнэй зиндаатай түрэл буряад хэлэндэмнай харша хандасатай зарим дарганарай дурадхалаар нүгөөдэ зариманийн шиидхэбэри абажа, Гүрэнэй оршуулгын албаниие үндэхөөрнь тана сабшажа, үгы хэнэн байгаа. Таба-зургаан жэлэй туршада уласай хуулинуудые буряад хэлэндэ оршуулха ажал

аукциондо гаргагдадаг Ѯн. Баруун регионуудай баяшуул сэнгыен хэмгүй буулгажа шүүхэдээ, манай оршуулагшадта хахад мүнгыен хаяжа үгөөд, улас түримнай удха түгэлдэр дансануудые буряадшалуулдаг байгаа бшуу.

Сэмүүн тэрэ сагта нүр нүлдээ даруулаагүй, зоригоо мухөөгүй, заахашье нүрдөөгүй дээдэ гарай мэргэжэлтэд үндэхэн хэлэнэйнгээ аша тунада бусадай дунда бусайдангүй, худхаан хуймаанда оролсонгүй, хуули ёх хазагайруулангүй, үнэн сэхээр, нэгэтэ шэлэхэн шугамаараа ажалаа ябуулжан зандаа байгаа. Тэдэнэй тоодо – нэрэ томьёонуудай, бэшэгэй дүримэй болон нютаг нугын нэрэнүүдэй талаар ажалай бүлэг арбаад найса гаран жэлэй туршада ударидаха ябажан хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, доцент Бабасан Цыренов, Толгойлогшын ба Засагай газарай захиргаанда тэрэ гэхэнхээ хойши буряад хэлэнэй түлөө харюусалгатай ори гансахан мэргэжэлтэн, зүвшэлэгшэ Ринчима Романова мүн. Эдэбхи үүсхэл ехэтэй ахатан, арадай ирагуу найрагша, сэдхүүлшэ, оршуулагша, буряад хэлэнэйнгээ түлөө бүхыгөөрөө оролдодог Николай Шабаевые нэрлэнгүй гаражын аргагүй...

Буряадай Толгойлогшо Алексей Цыденов Гүрэнэй оршуулгын албаниие 2020 оной зун гэдэргэнь байгуулжа, банал «Бэлиг» түбэймний бүридэлдэ үгэхэн юм. «Үндэхэн хуулидамнай үнэн түгэс иигэжэ баталагданхай хадань, буряад хэлэнэй үндэр зэргье сахиха уялгатайбди», - гэжэ уласай дарга хэлээ Ѯн.

Мүнөө оршуулгын албанай мэргэжэлтэд гансашье хуулита дансануудые оршуулна бэшэ. Гурбан гүрэнөөр таража ажануудаг буряад арадай уран зохёолой ниитэ нэгэн юртэмсэ зохёохо ажал ябуулнабди. Буряад янанай зохёолшодой Монголоор бэшэхэн зохёолнууд буряадшалагдана, мүн баана ород руушье оршуулагдана. Оршуулгын албанда урихадамнай, зүвшөөлөө үгөөд, ажаллажа байгаа мэдээжэ ахамаднай, арадай зүжэгшэн Доржо Сультиков Хитадай Үбэр Монголдо ажамидардаг буряадуудтаа зориулжа, өөрынгөө зохёонон багахан хөөрөөнүүдые босоо монгол бэшэгтэ оруулаад, Монголдо «Гуталгүй гулабхаа» гэхэн номоо буряад, оршон сагай ба хуушан монгол бэшэгээр хэблүүлжэн намтартай. Энэ хадаа бүхы гурбан гүрэндэ ажамидардаг ондо-ондоо бэшэгтэй буряад хүүгэдэй уншахаар, нэгэ гарай хурга даража тоолохоор хоморой ном гээшэл даа.

Холын бодолтой тусэл

Буряад хэлэ бэшэгэй, уран зохёолой багшанарье Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй ехэ нургуули хэр угхаа хойши бэлдэдэг. Тусхай налбариин хаагдабашье, оюутадай үсөөрнээншье haa, энэ ажал болюулагдаагүй. Эрдэмтэ багшанаар шэнэ үеын халааниие оролдожо бэлдэхэн зандаа.

Түрэл хэлэнүүдэй багшанарье бэлдэхэ хубаарита мүнгэнэй холбоото уласай бюджетэхээ хэды дахин хасагдахада, хэсүүхэн байдал тогтоо юм ааб даа. Эдэ мэтые ойлгожо, буряад хэлэнэй багшанарай нургуулинуудта дуталдахые хаража байна болбосоролой болон эрдэм ухаанай тэрэ үеын сайд Баир Жалсанов энэ асуудал шийдхэхэ талаар ябуулга хэхэн юм. Тийн 2017 онноо эхилжэ, Буряад Уласай Толгойлогшын дэмжэлгээр, Засагай газарай номолжон мүнгэн тэдхэмжээр хоёр жэлэй туршада 10-10 оюутад абтаад, буряад хэлэнэй багшанарай мэргэжэлээр нуралсалаа эхилжэн юм. 2019 онноо

эхилжэ, жэл бүри 20 оюутад абтадаг болоо. Нёdonдо Зүүн Сибириин гурэнэй соёлой дээдэ нургуулида анха түрүүшүүнхиеэ 5 хүн оршуулагшын мэргэжэлээр нурахаяа ороо. Найнаар нураан оюутадта бултанданьара бүхэндэ стипенди түлэгдэдэг.

Банзарай Доржын нэрэмжэтэ БГУ-да нураж агаан түрүүшүүн түгэсчэгшэд нёdonдо дипломуудаа абажа, уласай нургуулинуудаар тараад, урагшатайгаар ажаллажа байна. Холын хараа бодолтой энэ тусэлэй хэдэн үе зоной хуби заяанды нүлөөлхэ байнаний дамжаггүй.

Буряад Уласай багшанарай коллеж буряад нургуулинуудай эхин ангинуудай багшанаарье бэлдэхынгээ хажуугаар юрэнхы нургуулида буряад хэлэ зааха эрхэтэй мэргэжэлтэды бэлдэлгээ үргэлжэлүүлнээр. Газар унан дээрэх гансахан Буряад хэлэнэй налбари (факультет) эндэл байна. Коллежын захирал, багшын эрдэмий дид-доктор Светлана Нимбуева, налбариин декан, багшын эрдэмий доктор, доцент Баирма Лхасаранова суг хамта ажаллагшадтаяа айхабтар ехэ ажал ябуулнад.

Бидэ гэхэн хамтаараа

Нёdonдо гүрэн түрын хэмжээндэ дунда нургуулинуудта заагдадаг зүйлнүүдэй дурим хэбүүд (стандартнууд) шэнэлэгдэжэ, нилээн ехэ хүлгөөн болоо. 2022 оной хабарай эхин нарада Оросой Гэгээрэлэй яаман анха түрүүшүүнхиеэ энэ сэдэбээр суглаа үнгэргэжэ, нургуулиин тусэбэй яагаад табигдадаг болохые хөөрөө һэн.

Тиихэдээ долоон хоногий табан үдэр ажалладаг нургуулинуудай, зургааншье үдэрэй хубааритай нургуулинуудай хэрэглэхэ 5-6 янзын тусэбүүдые дурадхая юм. Тэдээн соонь үндэхэн арадуудай түрэл хэлэн ба уран зохёолой долоон хоногий 5 дахин үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүд 3 хүрэтэрөө үсөөрүүлэгдэхээр хараалагданхай байба. Тиихэдэнь гансашье бидэ бэшэ, мүн баа бусад уласуудай түлөөлэгшэд эрид буруушаагаа. Манай сайд Валерий Поздняков уласай Толгойлогшо Алексей Цыденов хоёр холбоото уласай засагай зургаанууд руу хандалга, бэшэгүүдые ябуулаа һэн.

Сибириин болон Алас Дурнын үндэхэн арадуудай түрэл хэлэнүүдэй ажалай бүлэг тэрэ үеэр байгуулагданаан байгаа. Яхадта болонон суглаандань яаралтай ошожо, би хүрэтэрөө буруушаанаа мэдүүлнээн үгэ хэлээ һэм. Хүршэ уласуудайнгаа суг ажалтантай дүтөөр харилсажа, хүндүүлхэй энэ асуудал зүвшэн хэлсээбди.

«Би» гэхэн гансаараа, «бидэ» гэхэн хамтаараа» гэжэ, дэмы хэлэгдэдэггүй. Хандалганууднай хараадаа айтажа, хуулида хубилалтанууд оруулагдаа. Гүрэнэй хэлэнүүд гэжэ баталагданаан хэлэнүүдые заахадаа, өөхэдөө зүбөөр тусэблэжэ, предметүүдэй хоорондо хэшээлнүүдые тааруулха эрхэ уласуудта, нургуулинуудта олгогдоо һэн.

Зүйтэйхэн зүбшэн хэлсэлгэнүүд

Энэ жэлэй эхиндэ дахин нэгэ зүрилдөөн гаралаа. Гүрэнэй хэмжээндэ нургуулиин тусэбүүдэй янзануудые баталхамнай гээд, үнөөхил 3 сагаарнь бүхы дансануудаа бэшээд эльгээгты гэхэдэнь, яг тана арсаабди. Хэрбээ манай сайдай, уласай Толгойлогшын бүримүүнээн дэмжээгүй наа, энэ асуудалаа иигээд лэ алдахаа байгаабди. Юундэб гэхэдэ, хуулиин ёхор баталагданаан дурим гүрэн

түрын хэмжээндэ һэлгэхэ гээшэмнай тон хэсүү. Манай эндэхи зарим эдэбхитэднай засагхаа далтираад, заримыен дутуу уншаад, зүвшөөлөө үгэхэе яаража байгаа һэн. Энэнь голхормоор.

Манай хандалгаар хэдэн суглаан болоо. Москва хотоого болбосорол хүгжөөлгын гол бодолой хүреэлэнһээ таһагай дарга ерэжэ, Поселиин нургуулида семинар эмхидхээ. Ород уран зохёолой З хэшээлэй нэгын аялаа, буряад уран зохёолдоо тусэблэхэ аргатайемнай зүвшөөгөө. Ондооши һонин юумэ хөөрөө. Тээмэндэ Чечен Уласхаа бусажа ябахадаа, тэрэ хүреэлэнтээх хэлсэжэ, буряад хэлэнэй хэшээлнүүдтэ хэрэглэгдэхэ нэмэлтэ ном зохёох захилтай болообди.

Түрэл буряад хэлэе үндэхэн уран зохёолтойн үндэр хэмжээндэ заажа байһан 106, заахаар тусэблэжэ байһан бусад нургуулинуудай жэшээтэ тусебүүдье, тусхай заабаринуудые яаманай даабаряар бэлдэнхэйбди. Тэдэнээ албан ёхоор баталуулаад, наяын сагта хүрэхэ хаягуудаарнь хэрэглэхэ нургуулинуудта, болбосоролой хүтэлбэринүүдтэ эльгээхэбди.

Хэзээдэшийе бу залираг!

Буряад Уласай болбосоролой болон эрдэм ухаанай алдартай сайд, эрдэмий доктор, профессор Сергей Дашинимаевич Намсараевай байгуулнан «Бэлиг» хэблэл гушан нэгдэхи жэлээ ажаллажа байна. Хэдэн зуугаад мянган шэрхэг номуудые хэблэлдэ бэлдэжэ, нара харуулаад, эрдэм мэдэсэдэ нургаха юртэмсэ руу хубаарилан үгэхэ нангин үүргэтэй эмхи зургаамнай мунөө олон үүргэтэ түб болон тодоронхой. Буряад, эвенк, һоёд хэлэнүүдээр номуудые гарганабди. Түрэл хэлэ хүгжөөхэ түбые, түрын ажал бүтээхэ үүргэтэй оршуулгын албаниие нэгэ доро багтаахадаа, тусхай ехэ энэ зорилго бэелүүлжэ шадаха байһандамнай, засаг баригшаднай, арадаа ударидагшаднай этигээ гэжэ бодогдоно.

Түрэл хэлэнэймнай саашанхи хуби заяан - бултанаймнай гарта. Ши би гэлдэнгүй, шэгши хургаараа хадхалсангүй, эбтэй ээтэйгээр ажалаа ябуулаа наамнай, хамтын хэрэг урагшатай байха.

Уданшьеегүй урбалдахань, уни болонгүй үхэхэнь, мэнэ байса мартагдахань гэжэ муу ама амалагшадта, муухай дотортой зариманда этигэнгүй, урагшаа дабшаха хэрэгтэй гэжэ бодогдоно. Агууехэ буряад ирагуу найрагша Дондог Улзытуевай бэшэхээр, «дайсанай шэхэндэ тойруу таамаг» түрэл буряад хэлэмнай түмэн жэлдэ бадараг лэ!

**Баяр БАЛДАНОВ,
Улас түрын «Бэлиг» түбэй захирал,
Оросой Холбоото Уласай
Юрэнхы болбосоролой хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ**